

Potvyniai skriaudė ir JAV, ir Lietuvą

Čikaga/Vilnius, rugpjūčio 24 d. („Reuters“/BNS/„Draugo“ info). — Centrinėje Jungtinių Valstijų dalyje audros ketvirtadienį nesiliovė penktą dieną iš eilės, o dėl potvynių, kurie pareikalavo žmonių gyvybių, šimtai gyvenotojų buvo priversti palikti savo namus.

Naujos audros Čikaga užklupo prieš pat vakarines spūstis, todėl vėl ir negalėjo iš mokyklų grįžti namo, o dėl nutrauktos elektros perdavimo linijos sutrikus priemiestinių traukinių eismui, įstrigo maždaug 4,000 keleivių. Vėjas išvertė dešimtis medžių. Kuriam laikui buvo uždarytas O'Hare tarptautinis oro uostas, nes paskelbus perspėjimą dėl tornado 13-ai minučių (pirmą kartą po Rugšėjo 11-osios) buvo evakuoti žmonės iš skrydžių kontrolės bokšto. Iš viso atšaukta per 500 skrydžių.

Apie Čikagoje žuvusius žmones nepraneša, bet padaryta daug žalos: grūviantys medžiai nukrito ant automobilių, plėšė namų stogus ir vertė gatvių žibintus. Vėjo greitis kai kuriuose Čikagoje priemiesčiuose siekė iki 80

Potvynis Čikagos gatvėje.

mplių per valandą.

JAV Vidurio vakaruose dėl audrų ir liūčių jau žuvo 28 žmonės. Tarp labiausiai nukentėjusių rajonų yra Ohio šiaurės vakarai, bet potvyniai, kurie buvo beveik rekordiniai, jau slūgsta.

Tuo pat metu lietus ir audros siautė ir Lietuvoje. Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių regionuose elektros tiekimo buvo nutrukęs apie 17,000 žmonių.

Taip pat pranešama apie nuversus medžius bei apesamas gatves.

Lietuva — tai šalis su daugybe kontrastų

Gloria Kivytaite-O'Brien

Susipažinkite su ne lietuviu, kuris apie Lietuvą žino turbūt daugiau nei kai kurie lietuviai. Maža to, pasak jo, jo tinklalapis yra didžiausia internetinė svetainė apie Lietuvą.

— **Ačiū už sutikimą dalyvauti šiame interviu. Gal pirmiau paspasakosite truputį apie save:**

šeima, namus, darbas.

— Malonu būti pastebėtam plačiajame pasaulyje. Esu Jorgenas Stadsje, man 51-eri metai, gyvenu Švedijoje, Saltsjo-Boo saloje, prie pat Stokholmo. Manau, kad esu gana eilinis švedas su neprastu pomėgiu. Turiu darbą, kurį mėgstu, esu techninis žurnalistas. Vienu metu atradau sau Lietuvą. Lietuvoje radau ir savo žmo-

ną Audronę.

— **Kada pirmąsyk apsilankėte Lietuvoje? Kodėl ten važiuote? Ar prisimenate pirmuosius įspūdžius apie šalį, žmones?**

— Tai buvo 1992 metais. Tada aš ir trys mano draugai pirmąsyk aplankėme tą įspūdingą, mums visiškai nežinomą, nors ir esančią tik už 400 kilometrų, šalį. Nukelta | 10 psl.

Mirė ambasadorius A. Venskus

Vilnius, rugpjūčio 24 d. (BNS) — Prancūzijoje ketvirtadienį, eidamas 83-uosius metus, mirė pirmasis Lietuvos ambasadorius prie Europos Sąjungos ir NATO Adolfas Venskus.

„Netekome Lietuvai daug nusipelnusio diplomato, savo energiją ir gyvenimo patirtį paskyrusio mūsų valstybei. A. Venskus atkakliai ir išmintingai skynė Lietuvai kelią į Europos Sąjungą ir NATO, padėjo Lietuvos diplomacijai įsitvirtinti tarptautinėje bendruomenėje. Ambasadorius A. Venskus tikėjo vieningos Europos idėja ir šį tikėjimą įkūnijo visas jo gyvenimas bei darbai“, — URM pranešime spaudai pažymėjo užsienio reikalų ministras Petras Vaitiekūnas.

A. Venskus gimė 1924 metais Klaipėdoje, Kauno ir Paryžiaus universitetuose baigė chemijos mokslus. 1944 metais emigravo į Prancūziją, kur dirbo inžinieriumi Prancūzijos metalurgijos pramonėje.

A. Venskus buvo aktyvus įvairių tarptautinių organizacijų — Europos judėjimo, Krikščionių demokratų in-

Adolfas Venskus.
Valdo Kopšto (ELTA) nuotr.

ternacionalo — narys, priklausė Prancūzijos Lietuvos Bendruomenėi. 1983-1988 metais A. Venskus vadovavo Strasbūre veikusiam Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto Europos padaliniiui, taip pat vadovavo Pasaulio pabaltijiečių santalkos atstovybei.

Pasak Užsienio reikalų ministerijos, svarus ambasadoriaus indėlis rengiant 1983 metų sausio 13 dienos Nukelta | 6 psl.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 08-24-07

John Warner.

Įtakingas respublikonas ragina išvesti pajėgas iš Irako

Washington, DC, rugpjūčio 24 d. („Reuters“/BNS) — Jungtinių Valstijų prezidentas George W. Bush rugšėjo 15 dieną turėtų paskelbti apie pradinį nedidelio skaičiaus amerikiečių karių išvedimą iš Irako, kad pasikintytų irakiečių vyriausybę imti konkrečių žingsnių dėl politinio sustaikymo, ketvirtadienį sakė įtakingas respublikonų senatorius.

Virginia valstijos senatorius John Warner sakė, kad G. W. Bush „rugsėjo 15-ąją turėtų paskelbti, kad po konsultacijų su mūsų pajėgų aukšto rango vadais jis nesprendė žengti pirmąjį žingsnį mūsų karių išvedimo proceše“.

Senato Ginkluotųjų pajėgų komiteto narys J. Warner, rašydamas prezidentą keisti savo politiką dėl Irako, pasiūlė išvesti „starkime, 500 karių“, kurie galėtų sugrįžti namo dar iki šių Kalėdų.

Šiame numeryje:

- Iš ateitininkų gyvenimo (p. 2)
- Apmąstymai iš Ellicott miestelio (p. 4)
- Nei balsu tyruose, nei balta varna nesijaučiu (p. 5)
- Kiti apie mus (p. 6)
- JAV ir Europos santykiai (p. 7)
- Infopass sistema (p. 8)
- Lietuva — tai šalis su daugybe kontrastų (p. 1, 10)
- Kaip KGB kovojo (2) (p. 11)
- 5-oji Pasaulio žemaičių dailės paroda (p. 14)

Valiutų santykis

1 USD — 2.54 LT
1 EUR — 3.45 LT

DRAUGAS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

LIETUVA — TAI ŠALIS SU DAUGYBE KONTRASTŲ

Pokalbis su eiliniu švedu, turinčiu neįprastą pomėgį

Atkelta iš 1 psl.

Savaime suprantama, mes buvome matę tas nemaloniai karinių veiksnių Vilniuje translacijas 1991 metais, kurias beveik tiesiogiai transliavo Švedijos naujienų kanalai. Duvome nustebinti ir šokiruoti, kad tole dalykai gali atsitikti taip arti mūsų mažo taikaus pasaulėlio. Tai jau nebuvo tas pats supaprastintas pasaulis, apie kur mokėmės mokykloje.

Jorgenas Stadje

Kauno fantastų klubas „Fenikšas“ paskelbė apie organizuojamą mokslinis fantastikos suvažiavimą, į kurį buvo viešiami ir užsienio svečiai. Mes išsineuomavome automobilį Taline, važiuojame per visas tris Baltijos šalis ir stebėjome tu, ką matėme. Viskas buvo ties šurmo riba. Maistas buvo visiškai neįprastas, o kartais mums, išleptintiems vakariečiams, ir visai nevalgomas. Aišku, buvome sujudinti iki širdies gelmių, pamatę vargšų žmonių nepelnytai varginą gyvenimą. Tada pagalvojau: „Geriau jau fotografuosiu viską kaip pasiušęs, nes tai, ką matau, jau daugiausia niekada nepamatysiu.“ Ir tai buvo tiesa. Bet ne todėl, kad būčiau negrįžęs į Lietuvą, o todėl, kad šalies vystymasis vyko labai sparčiai.

Žmonės buvo puikūs ir labai malonūs, jie domėjosi Švedija ir jos literatūra. Susitikome žmonių iš Rusijos, Ukrainos, Lenkijos, Vokietijos, Prancūzijos ir, savaime suprantama, daugybę lietuvių. Faktiškai buvome vieni iš pirmųjų svečių užsieniečių, kuriuos jaunieji fantastai buvo matę.

Trumpam nuvažiuojame ir į Vilnių, pirmąsy užėjome į „supermarketa“ Gedimino prospekte. Lentynos buvo tuščios ir apbrūdijos, visose galele keletas duonos kapelėlių ir vienas ar du buteliai pieno, o kasininkės naudojo paprastas skaitliukus. Vientinteli, ko užteko, tai — degtinės. Tuokart darytos nuotraukos buvo pirmosios, kurias aš panaudojau tinklalapyje apie Lietuvą. Dabar, po 15 metų, tikriausiai, tai yra didžiausias tinklalapis internete apie Lietuvą.

— **Atkurta nepriklausomybė atnešė socialines permainas — gal jūsų ankstesni įspūdžiai irgi pasikeitė?**

— Lietuva nepalyginamai pasikeitė. Kai žmonės galejo atsiesti po sovietinės okupacijos košmaro, pradėjo sugrįžti lietuviškoji kultūra. Iki nepriklausomybės atgavimo žmonės gyveno kan varganą gyvenimą, bet dabar miestai pilni „Volvo“ ir mažų korejiečių automobilių. Visi zaporožičiai ir „Volgos“ dingę. Nereikia pamiršti, kad 1993 metais dauguma žmonių badavo, nes po oficialios sovietų pasitraukimo šalis buvo terizuojama įvairių „kranelių“ užsuki-

mais, tačiau gan greit Lietuvos ekonomika pradėjo kilti tiesiog aukštyn. Ir ji kyla greičiau negu Švedijos ekonomika. Prisiminkime, kad Švedija ne taip jau seniai buvo laikoma turtingiausiu pasaulio šalimi. Šiandien patingiau, kad Europos Sąjungoje greičiausiai kyla Latvija.

Tačiau išaugo skirtumas tarp miesto ir kaime. Vilnius atgavo savo buvusią didybę kaip pasaulinis, europinės kultūros miestas su daugeliu gražių vaizdų ir labai gražiai restauruotų bažnyčių bei visuomeninių pastatų. Bet išvažiavus už miesto galima pamatyti daugybę varganų ir neprižiūrėtų namų. Aš nemanau, kad žmonės tikrai badauja ar iš tiesų gyvena labai sunkiai (kas būtų blogiau, negu gyventi kolchoze). Ūkininkai yra laisvi ir gali parduoti savo produktus be tarpininkų. Vilniuje galima matyti gana daug elgetų, bet dauguma jų yra gurdūs tipai, tiesiog ekspertai išvilioti pinigūs iš turistų ir tokiu būdu susirinkti nemaži pinigų. Miesto meras yra gąsdinęs išvaikyti juos iš kai kurių vietų. Tad negali būti jau taip blogai.

Gana daug žmonių yra be darbo, bet ne daugiau negu kitose Europos šalyse. Ligoninės taip pat pasikeitė. Vilniaus universitetinė Santariškių ligoninė turi naująsiu aparatūrą, ji net susikūrė kompiuterinę administravimo sistemą, turedama juokingai traukti biudžetą. Nepaisant to, administravimo programa, kurią parašė patsys, su daugybe gerai apgalvotų naujovių yra puiki. Kita vertus, ligoninė dar trūksta tualetinio popieriaus. Tai šalis su daugybe kontrastų.

— **Kiek jūsų lankėtės Lietuvoje?**

— Daug. Mažiausiai kartą per metus nuo 1994 metų.

— **Kas Lietuvoje jums paliko didžiausią įspūdį, paskatino jus domėtis Lietuva: žmonės, gamtos grožis ar istorija?**

— Nekalbant apie mano žmoną, kuri vis dar tebėra puiki kompanionė, Lietuvos gamta yra panaši į Švedijos. Jeigu paleistum švedų kar tarp žaliuojančių, banguojančių kalvelių, tai vargu, ar jis susiprastų esąs užsienyje. Man labai patinka fotografuoti architektūrą, o Lietuvoje yra daugybę puikių statinių. Mes, švedai, esame protestantai ir mūsų bažnyčios yra gan blankios ir nejomios palyginus su lietuviškais, katalikių meistrų šėdėrais. Jūs tik žvilgtelkit į Vilniaus universiteto senuosius, istorinius pastatus. Tai neįtikėtina. Švedijoje aš nesu matęs nieko panašaus, su kuo galėčiau palyginti.

Visą gyvenimą esu gyvenęs demokracijoje šalyje. Kai atvykau į Lietuvą ir pamaciau į ką komunizmas paverė kažkada klestėjusią šalį, buvau šokiruotas. Nereikia pamiršti, kad kažkada Lietuva buvo didelė sviesto ir bekono eksportuotoja visai Europai, o okupacijos metu niekas nebuvo eksportuojama į Vakarus, nebent retyškiais vienas kitas pabėgėlis. Nuostabu stebėti, kaip Lietuva po ilgos preraukos vėl po truputį užkariauja europinį rinką.

Istorija yra labai gausi lietuviuose. Visi žino savo karalius ir karalienes, Radvilus, ir Tiskevičius. Landsbergis su Sąjūdžiu ir Lietuvos Laisvės Lyga buvo labai drąšūs žmonės. Aš dar ir dabar atsimenu, kaip jis, pasinaudodamas mėgejišku radijo siųstuvu, palaikė ryšį su laisvuju pasauliu

tuo pačiu metu laukdamas rusų „Alfa-grupes“ atakos.

Reikia taip pat gairingai paminėti Mikalųj Konstantiną Čiurlionį. Jis buvo nuostabus menininkas, turėjęs daug talentų. Jo simfonijos „Jūra“ ir „Miskė“ prilygsta, pavyzdžiui, kad ir Beethoveno kūriniams. Jų paveikslai taip pat labai įdomūs, mištieji, mitologiniai, ir didingi. Galiu ištiesti apie baltų pagoniškuosius galingsius dievus, kurie valdė pasaulį, bet dabar užteks.

— **Ar turėjote kokių nemalonių atsitikimų, keliaujančio po Lietuvą?**

— Taip, buvo labai skaudu matyti suvargšius žmones, kai pirmą kartą atvykau į Lietuvą 1992 metais. O taip pat vėliau, kai išgirdau istorijas apie miško brolių kovas ir pamaciau senas, neryškias nužudytų, nesuskaičiuojamų brolių, gulintųjų miestelių aikštėse, nuotraukas ir išgirdau gyvųjų pasakojimus. O taip pat vėliau, kai išgirdau tiesę apie švedų neįteisingumus prieš baltų pabėgėlius Gotlande 1945 metais, žinomas kaip „Baltų išdavimas“. Tai didelė gėda Švedijai. Šiandieninėje Lietuvoje aš sutinku tik draugiškumą. Ir gerą alų.

— **Dideli miestai — Vilnius, Kaunas, Klaipėda — turi daug restoranų, siūlančių įvairiusis egzotiškų patiekalų. Gal turite savo mėgiamą restoraną?**

— Žinoma. Manau, kad daugelis lietuvių man pritarę, jei pasakyčiau, kad „Pas Juozapą“ netoli Palangos būtų numeris pirmos visose kategorijose. Tai ne restoranas, tai — valgytūrai. Žemaičių valgiai dominuoja lietuviškoje virtuvėje, dauguma jų yra labai populiariūs. Juozas tai gerai žino ir pasirūpino „antrąja atostogų dalimi“, malonumu valgyti. Jis daro ne tik skanų alų, bet ir maisto kokybę puiki, o ir kainos normalios. Žmonės, norintys patekti, stovi eilėje, nors viduje yra mažiausiai 500 vietų. Vilniuje mano mėgiama yra tokie restoranai: „Stikliai“, kuris yra fantastiškas, „Lokys“ — pilnas šernų ir meškų ir „Marceliukas kletis“. Juos visus galiu rekomenduoti. O pamiršus lietuvišką valgius, tai „Čili picija“ turėtų būti geriausia piercija visiems turistams, kurie negali apsieiti be pietinės Europos patiekalų. Bet aš vis tiek sakau: „Visada rinkintės lietuvišką maistą!“

— **Fotografavot daugybę Lietuvos bažnyčių. Ar galėtumėte papasakoti apie jusms padariusias didžiausias įspūdį, nepamirš-**

tamas?

— Šv. Onos bažnyčia Vilniuje yra tikrai nepamirštama. Pastatyta iš 33 rūšių plytų, ji yra viduramžių statybos šėdėrais. Fasadas yra toks sudėtingas ir gražus, kad sunku sustoti fotografuoti, kol draugai neužeria virvės ant kaklo ir neumetumia šilose. Taip kaip su Šv. Onos bažnyčios išore, taip su Petro ir Povilo bažnyčia iš vidaus. Su 2,000 figūrų, kurios puošia lubas ir sienas, šis bažnyčia gali konkuruoti su Šv. Petro katedra Romoje. Ne dydžiu, bet grožiu. Visai atsitiktinai radome Salantuose katedrą, didžiulę, taip pat sunkiai pamirštama. Didmiesčio katedra tarp pievų ir karvių. Jei man būtų leista, tai prisikriūčiau netoli Šiaulių esančių Kryžių kalną irgi prie bažnyčių. Ten turėtų būti pastatyta mažiausiai 100,000 kryžių ir su kiekvienais metais jų daugėja. Kitos bažnyčios, kaip Bernardinų bažnyčia Vilniuje, jusininko, kurios dabar taip lėtai restauratoriu atkuriamos.

— **Šis jūsų užsėmimas kurti internetinį tinklalapį — galėsite ruošimas, nuotraukų dėjimas, teksto rašymas — turėjo užimti didelę dalį jūsų laisvalaikio. Tai rodo tikrą atsidavimą šiam darbui. Ar galite numanyti, kiek valandų šis darbas užėmė?**

— Nenoriu apie tai nė galvoti. Tinklalapio kūrimas vyko daug metų. Vien 1,350 nuotraukų padarymas ir jų patvarkymas „photoshope“ užėmė labai daug laiko. Bet tai įdomu. Tekstas rašomas išitus metus, bet šiaip tai tą patį vakarą, kai fotografuojama. Kita vertus, esu tos rūšies rašytojas, kuris gal kelias dienas vaikščioti aplink be jokių gerų idėjų, o paskui staiga viskas pradeda plūsti plūsti. Tada turiu viską užrašyti, nepaisant net jei tai ir vidurys nakties.

— **Kaip manote, gal kai kuriuos jūsų tinklalapio skyrius žmonės turėtų itin dėmiai peržiūrėti?**

— Tai eilinis internetinis tinklalapis. Naudoju rėmus, nes tai taip patogiu. Niekada neaucauju poreikio naudotis sudėtingomis naujovėmis. Siūlau pažiūrėti arba tai, kas konkrečiai domina, arba viską iš eilės adresu www.qedata.se/js.htm. Pasirinkite Anglijos vėliava, tada „Galleries“ bei „Lithuania“ ir linkiu jusms maloniai pakeliauti po mano tinklalapį. Aišku, visada labai įdomu sulaukti komentarus.

— **Ačiū už pokalbį.**

Turgus. Nuotrauka iš Jorgeno Stadje tinklalapio: www.qedata.se/e_js.htm